

TYÖTURVALLISUUDEN PEREHDYTTÄMINEN – HENKILÖKOHTAINEN APU, TYÖNANTAJAMALLI

Materiaali tuotettiin SafeKoti-hankkeessa.

Kirjoittajat: Maria Lindholm, Johanna Pulkkinen, Jouni Kivistö-Rahnasto.

Hankkeen rahoittivat Työsuojelurahasto, Tampereen yliopisto, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ja mukana olleet kohdeorganisaatiot.

JOHDANTO

Työturvallisuuslain (738/2002) mukaan työnantajan on perehdytettävä työntekijä työhön ja työolosuhteisiin sekä työvälineiden käyttöön ja turvallisiin työtapoihin. Työterveyshuoltolain (1383/2001) mukaan työnantajan on järjestettävä työterveyshuolto työntekijälle. Nämä velvoitteet koskevat myös työnantajamallissa toimivaa työnantajaa.

Tähän materiaaliin on koottu asioita, joita työnantajana toimivan tulee käydä työntekijän kanssa työturvallisuusasioiden perehdytyksessä läpi. Opas perustuu SafeKoti-hankkeen tuloksiin sekä alan kirjallisuuteen.

PEREHDYTETTÄVIÄ TYÖTURVALLISUUSASIOITA

Jokaisen koti on erilainen. Myös jokaisen henkilökohtaisen avun tarve on erilainen. Siksi perehdytyksessä voi olla huomioitavana myös muita asioita tässä materiaalissa esitettyjen lisäksi.

Hyvä vuorovaikutus ja ennakointi on tärkeää. Kannusta työntekijää puhumaan havaitsemistaan työturvallisuuspuutteista. Kannusta työntekijää kertomaan, mikäli hän kokee työkuorman liian suureksi. Keskustelkaa heti työsuhteen alussa, kuinka mahdollisissa ongelmatilanteissa toimitaan.

Työntekijällä on oikeus turvalliseen ja terveelliseen työhön. Työntekijälle kuuluu työterveyshuollon palvelut. Lakisääteiseen työterveyshuoltoon kuuluvat muun muassa työpaikkaselvitys, työhön liittyvät terveystarkastukset sekä työkyvyn tukeminen.

Työnkuvan läpikäyminen

Perehdytyksen yhteydessä tulee käydä läpi, mitä työntekijän työnkuvaan kuuluu. Tämä auttaa työntekijää hahmottamaan omaa työtään sekä varautumaan työhön liittyviin riskeihin.

Käy perehdytyksessä läpi:

- Mitä työntekijän työnkuvaan sisältyy? Mitä työntekijältä odotetaan?
- Miten työvuorot järjestetään ja varmistetaan työntekijän riittävä lepoaika?
- Onko taukoja? Miten työt tauotetaan? Missä tauot pidetään?
- Mitä vaaroja tehtäviin sisältyy?

Asunto työympäristönä

Asunto ei aina ole esteetön eikä sen pohjaratkaisu välttämättä tue työn suorittamista parhaalla mahdollisella tavalla.

Käy perehdytyksessä läpi:

- Missä tiloissa työntekijä työskentelee? Mitä niissä on huomioitava? Onko sähköturvallisuus varmistettu?

- Mitä kodinkoneita tai muita laitteita työntekijä käyttää? Miten koneita ja laitteita käytetään? Onko niihin käyttöohjeita?
- Onko asunnossa lemmikkieläimiä? Miten niiden kanssa toimitaan?

Avustaminen kodin ulkopuolella

Mikäli työhön sisältyy avustamista kodin ulkopuolella, käy perehdytyksessä läpi:

- Millä välineellä liikutaan, kun lähdetään kodin ulkopuolelle?
- Millaista apua avunkäyttäjä tarvitsee liikuttaessa kodin ulkopuolella?
- Millaisia vaaroja työskentelyyn kodin ulkopuolella liittyy?
- Mitä tulee huomioida eri vuodenaikoina liikuttaessa?

Fyysinen ergonomia

Fyysiseen ergonomiaan sisältyy esimerkiksi avun käyttäjän nostot ja siirrot (esimerkiksi sängystä ylösnousemisessa, liikkumisessa tai suihkussa käymisessä) sekä erilaiset työasennot. Apuvälineiden käyttöä suositellaan aina kun se on mahdollista. Fyysisessä ergonomiassa voi hyödyntää työterveyshuollon asiantuntemusta.

Käy perehdytyksessä läpi:

- Kuuluuko tehtäviin fyysisesti raskasta avustamista?
- Millaisissa työasunnoissa työntekijä työskentelee?
- Mitä apuvälineitä työntekijä käyttää? Miten niitä käytetään? Onko käyttöohjeita?
- Mitä työvälineitä työntekijä käyttää? Miten niitä käytetään? Onko käyttöohjeita?

Kemikaaliturvallisuus

Työntekijät käsittelevät laajasti eri kemikaaleja, kuten lääkkeitä, puhdistus- ja desinfiointiaineita.

Käy perehdytyksessä läpi:

- Mitä kemikaaleja työntekijä käsittelee työssään?

- Miten kemikaaleja käsitellään?
- Miten kemikaalien vaaroilta suojaudutaan?
- Missä ja miten kemikaaleja säilytetään?
- Mistä kemikaalien käyttöohjeet ja käyttöturvallisuustiedotteet löytyvät?
- Miten kemikaalit poistetaan käytöstä?

Biologiset tekijät

Biologisia tekijöitä ovat esimerkiksi erilaiset bakteerit, home, tartuntataudit, pöly, loiset ja muut tuholaiseläimet. Myös tupakansavu ja eläinpöly kuuluvat biologisiin tekijöihin.

Käy läpi perehdytyksessä:

- Mitä biologisia tekijöitä työntekijä kohtaa työssään?
- Miten biologisilta tekijöiltä suojaudutaan?

Henkilösuojaimet ja työvaatteet

Suojainten tulee olla juuri kyseiseen käyttöön tarkoitettuja. Suojainten turvalliseen käyttöön liittyy niiden oikea oppinen turvallinen käyttö, huoltaminen sekä käytöstä poisto. Työnantajan vastuulla on hankkia tarvittavat suojaimet, kuten kertakäyttöisiä suojakäsineitä.

Käy läpi perehdytyksessä:

- Millaisia henkilösuojaimia työntekijän pitää käyttää?
- Missä tilanteissa työntekijän pitää käyttää suojaimia?
- Mistä työntekijä saa suojaimet käyttöönsä?
- Miten suojaimet poistetaan käytöstä?
- Millaiset vaatteet ja kengät soveltuvat työhön?

Muita huomioitavia työturvallisuuteen vaikuttavia asioita

Työtehtävissä tulee ottaa huomioon työntekijän osaaminen ja ammattitaito.

Muita huomioitavia asioita, joilla varmistetaan työntekijän turvallinen työskentely:

- Onko työntekijälle järjestetty työterveystarkastukset?
- Onko työterveyshuolto tehnyt työpaikkaselvityksen ja toimintasuunnitelman?
- Onko kaikki tarvittavat apuvälineet hankittu?
- Ovatko tarvittavat työvälineet hyvässä toimintakunnossa?
- Ovatko esimerkiksi käytettävät työvälineet säädettäviä?
- Ovatko ensiapuvälineet kunnossa?
- Onko työntekijällä riittävästi tilaa työskennellä?
- Onko kodissa tarvetta muutostöille?
- Onko tiloissa, joissa työskennellään, valaistus riittävä?
- Toimiiko asunnossa ilmanvaihto riittävän hyvin?
- Onko piha-alue turvallinen (esimerkiksi hiekoitus talvella)?
- Mikäli työntekijään pitää ylettyä korkealle, onko hänellä käytössään porrasjakkara tai porrastikkaat?
- Onko kaikki työntekijän käytössä olevat kemikaalit listattu (kuten laissa vaaditaan)?
- Onko työntekijällä mahdollisuutta vertaistukeen?
- Kohtelevatko kaikki asunnossa olevat henkilöt työntekijää kunnioittavasti?

Perehdytyksen tarkistuslista

Perehdytettävä asia: Työnkuvan läpikäyminen	Esimerkkejä sisällöstä: - Työntekijän työnkuva - Työaika - Tauot - Työhön liittyvät vaarat
Perehdytettävä asia: Asunto työympäristönä	Esimerkkejä sisällöstä: - Työtilat - Käytettävät kodinkoneet tai laitteet - Lemmikkieläimet
Perehdytettävä asia: Avustaminen kodin ulkopuolella	Esimerkkejä sisällöstä: - Liikkumisvälineet - Avun tarve - Kodin ulkopuolella työskentelyn vaarat
Perehdytettävä asia: Fyysinen ergonomia	Esimerkkejä sisällöstä: - Fyysisesti raskaat tehtävät - Työskentelyasennot - Käytössä olevat apuvälineet - Käytössä olevat työvälineet
Perehdytettävä asia: Kemikaaliturvallisuus	Esimerkkejä sisällöstä: - Käytettävät kemikaalit - Kemikaalien käyttö - Kemikaalien käyttöohjeet - Kemikaalien säilytys - Kemikaalien käytöstä poisto
Perehdytettävä asia: Biologiset tekijät	Esimerkkejä sisällöstä: - Työssä kohdattavat biologiset tekijät - Suojautuminen
Perehdytettävä asia: Henkilösuojaimet ja työvaatteet	Esimerkkejä sisällöstä: - Käytettävät henkilösuojaimet - Suojainten käyttö - Työhön soveltuvat vaatteet ja kengät